

Die Nacht

De Duitse taal is voor het grote merendeel van ons koor geen onneembare horde. Toch komen we soms woorden tegen die vragen om meer duiding. Mij is meerdere malen gevraagd wat bijvoorbeeld 'des Lenzes Milde' betekent in Schuberts Die Nacht. 'Moos' en vooral ook 'Gefilde' roepen ook wel eens vragen op.

Om te beginnen: Die Nacht dat zo graag door ons Vocaal (en vele andere koren) gezongen wordt is waarschijnlijk een van de bekendste composities van Franz Schubert.

Schubert is in 1797 in Wenen geboren en daar in 1818 overleden, hij is slechts 31 jaar geworden. Zijn ijver was onbegrensd want hij heeft meer dan 1000 werken geschreven, waaronder twee missen, enkele symfonieën en opera's maar vooral liederen.

Schubert is een exponent van de romantische periode in de klassieke muziek. Die kenmerkt zich door steeds complexere composities en gebruik van nieuwe muziekinstrumenten en vooral ook veel drama en emotie.

Daar ontbrak het in Schuberts leven niet aan. Hij is geboren in een niet echt welvarend gezin waar maar liefst 19 kinderen uit twee huwelijken van zijn vader zijn geboren.

Vader Schubert leerde de kleine Franz viool spelen. Zingen kon de kleine knaap ook mooi. Hij schopte het zelfs tot de beroemde Wiener Sängerknaben. Hij kreeg daar nog les van Antonio Salieri, jawel, de man die al dan niet terecht, wordt gezien als de kwade geest in Mozarts turbulente leven.

Schubert verdiende een centje bij als muzikleraar maar een vetpot was het niet. Hij verkocht de rechten van zijn muziek aan een uitgever die er met de winst vandoor ging. Soms hield hij zijn hand op bij zijn stiefmoeder. Uiteindelijk overleed hij aan tyfus, berooid maar de wereld liet hij een schat aan prachtige muziek na.

De tekst voor Die Nacht schreef Friedrich Adolf Krummacker. Hij schreef behoorlijk veel maar Die Nacht inspireerde Schubert tot diverse varianten in compositie. De versie die het Vocaal zingt is wel de meest bekende. Het is het toppunt van romantiek. Je ziet gewoon de eenzame wandelaar peinzend in het maanlicht wandelen door bos en veld. Een prachtig thema voor die andere romanticus bij uitstek maar dan in olieverf: Caspar David Friedrich.

Sterren die 'ins Himmels Auen wandeln' betekent dat de sterren door het firmament trekken langs de hemelboog. Dan dat 'Lenzes Milde' dat je uit moet spreken met een t, dus fonetisch is het *Lentzes Mielde*'. Het is oud Duits en betekent een milde lente. 'Der Silberquell mit Moos' is een zich in het zilveren maanlicht weerspiegelende vijver of bron waaromheen mos en ander groen groeit. 'Gefilde' betekent het ongerepte veld of de met bloemen bedekte weiden.

Nu we weten wat we zingen kan het alleen maar nóg mooier gaan klinken!

Karel Bruinsma
GVE, 2024

